

ПРЕЛАЗАК ГРАНИЦА У СВРХУ ЈАВНОГ ЗДРАВЉА: УВИДИ СТУДЕНТКИЊЕ НА РАЗМЕНИ У ОБЛАСТИ ЈАВНОГ ЗДРАВЉА У СРБИЈИ

Лејла Јавадова

Учесница IFMSA размене у области јавног здравља, Азербејџан

CROSSING BORDERS FOR PUBLIC HEALTH: A PUBLIC HEALTH STUDENT'S INSIGHT FROM SERBIA

Leyla Javadova

IFMSA Public Health Exchange Participant, Azerbaijan

Поштовани уредниче,

Dear Editor,

Пишем Вам како бих поделила своја размишљања о драгоценом искуству које сам стекла током размене у области јавног здравља у Србији, а која је организована у оквиру програма размене PHEh Комитета за међународну сарадњу студената медицине (IFMSA). Као студенткињи у области јавног здравља из Азербејџана, земље са све већим интересовањем за превенцију болести и системе здравствене заштите, ова размена ми је пружила јединствену прилику да посматрам и учим у установама за заштиту јавног здравља изван моје матичне земље.

Током размене, домаћин ми је био Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, у коме сам посетила неколико центара, одељења и одсека, који доприносе јавном здрављу у Србији. Имала сам прилику да сарађујем са стручњацима у Центру за контролу и превенцију болести, где сам се упознала са организацијом националних програма за скрининг рака. Ова посета ми је помогла да схватим сложеност структурираних напора у циљу превенције, као и значај раног откривања у циљу смањења терета болести.

Приликом посете Центру за микробиологију упознала сам се са напредним дијагностичким приступима и националним референтним лабораторијама за патогене као што су *Salmonella*, *Shigella*, *Vibrio cholerae* и *Yersinia enterocolitica*, као и са референтном лабораторијом за сифилис, лептоспирозу и лајмску борелиозу. Посебан утисак на мене је оставио Одсек за геномску епидемиологију, који истиче улогу молекуларних алата у надзору и праћењу јавног здравља, као и приликом истраживања епидемија.

Подједнако велики утисак на мене је оставио и боравак у Центру за промоцију здравља, где сам посматрала рад Одељења за васпитање за здравље, промоцију

I am writing to share my reflections on the enriching experience I had during my Public Health Exchange in Serbia, organized under the The International Federation of Medical Students Associations (IFMSA) exchange program PHEX. As a public health student from Azerbaijan with a growing interest in disease prevention and health systems, this exchange provided me with a unique opportunity to observe and learn from public health institutions outside my home country.

Throughout the exchange, I was hosted by the Institute of Public Health of Serbia "Dr Milan Jovanović Batut" and visited several departments and centers that contribute to public health in Serbia. I had the opportunity to engage with professionals at the Center for Disease Prevention and Control, where I learned about the organization of national cancer screening programs. This visit helped me appreciate the complexity of structured prevention efforts and the importance of early detection in reducing disease burden.

My visit to the Center for Microbiology introduced me to advanced diagnostic approaches and national reference laboratories for pathogens such as *Salmonella*, *Shigella*, *Vibrio cholerae*, and *Yersinia enterocolitica*, as well as those for syphilis, leptospirosis, and Lyme borreliosis. I was particularly impressed by the Department of Genomic Epidemiology, which highlighted the role of molecular tools in public health surveillance and outbreak investigation.

Equally impactful was my time at the Health Promotion Center, where I observed the work of the Department for Health Education, Community Health Promotion, and Social Mobilization. Their efforts to engage the public through education and participation reinforced my belief in the importance of preventive medicine. I also visited the Department for Monitoring of Addiction Prevention and Risky

здравља у заједници и социјалну мобилизацију. Њихови напори да ангажују јавност кроз едукацију и учешће учврстили су моје веровање у важност превентивне медицине. Такође сам посетила Одељење за праћење превенције болести зависности и ризичног понашања, које се бави интервенцијама усмереним на младе са циљем решавања проблема злоупотребе супстанци и ризичног здравственог понашања – области која је од великог значаја у многим земљама, укључујући и моју.

Посебно бих истакла искуство које сам стекла у Канцеларији за превенцију пушења – у оквиру Одељења за мониторинг и превенцију зависности и ризичног понашања, које је на мене оставило снажан утисак. Имала сам прилику да истражим дигиталну инфраструктуру коју су изградили, укључујући посебну телефонску линију за помоћ, информативне интернет странице и интерактивне платформе осмишљене како би се пружила помоћ и подршка особама које желе да престану са пушењем. Њихов вишестрани приступ контроли дувана ми се учинио као добро интегрисана и грађански оријентисана иницијатива.

Поред тога, у Одељењу за васпитање за здравље, промоцију здравља у заједници и социјалну мобилизацију, упознала сам се са кампањама за безбедност у саобраћају које су усмерене на коришћење дечјих седишта и сигурносних појасева у аутомобилима. Упознала сам се и са статистичким подацима на националном нивоу који показују ефикасност ових кампања у смањењу броја повреда и стопе смртности деце у саобраћајним несрећама. Ове иницијативе истичу снагу заступања заснованог на доказима у обликовању јавног понашања и јавноздравствене политике.

Ова размена је проширила моје видике, и то не само академске већ и личне, наглашавајући значај међународне сарадње у области јавног здравља и инспиришући ме да будем проактивнија у залагању за превентивне стратегије у мојој заједници. Искрено сам захвална IFMSA Србија и Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ што су ми омогућили да доживим ово формативно искуство.

С поштовањем,
Лејла Јавадова

Behaviours, which works on youth-focused interventions to address substance abuse and risky health behaviors—an area that is deeply relevant in many countries, including mine.

In particular, my experience at the Office for Smoking Prevention—under the Department for Monitoring of Addiction Prevention and Risky Behaviours—was especially impactful. I had the chance to explore the digital infrastructure they have built, including a dedicated helpline, informational websites, and interactive platforms designed to help individuals quit smoking. Their multi-channel approach to tobacco control struck me as a well-integrated and citizen-oriented initiative.

Additionally, at the Department for Health Education, Community Health Promotion, and Social Mobilization, I learned about road safety campaigns focused on the use of child car seats and seat belts. I was introduced to national statistics demonstrating their effectiveness in reducing injury and mortality among children in traffic accidents. These initiatives highlighted the power of evidence-based advocacy in shaping public behavior and health policy.

This exchange has broadened my perspective not only academically but also personally. It emphasized the value of international collaboration in public health and inspired me to be more proactive in advocating for preventive strategies within my own community. I am sincerely grateful to IFMSA-Serbia and Institute of Public Health of Serbia "Dr Milan Jovanović Batut" for facilitating such a formative experience.

Sincerely,
Leyla Javadova